

„A párbeszéd folytatódik”

Emlékidezés; a *Hajnóczy-szkázok* rejtelmes világa; a hagyaték gondozás eddigi eredményei

2011-es országos ünnepi Hajnóczy-konferenciánkat hármas célnak rendeljük alá:

1. Szerzőnk halála 30. évfordulója lévén¹, rendezvényünket a **megemlékezésnek és tiszteletadásnak** szenteljük, de Műhelyünk szelleméhez híven, e megemlékezést magas szakmai szintű prózamunkák, hagyaték-tanulmányok bemutatásával, a kutatás novumaival szeretnénk eljegyezni.

2. E gondolat és elkötelezettség jegyében kiválasztottuk az életmű egyik még csaknem feltáratlan területét, az úgynevezett **Hajnóczy-szkázok** (emblematis, eddig mélyelemzést nem nyert rövidszövegek) korpuszát. A konferencia első napját e szövegeknek szenteljük. Álljon itt rögtön a Hajnóczy-szkáz fogalmi meghatározásának kísérlete². (Alaposabb közelítést épp tanácskozásunk lesz hivatott a kérdésnek adni. A 2008-as konferencián Szkárosi Endre szabott irányt előadásában e szövegek megfajtásának³.)

A feldolgozásra javasolt kisprózák listája:

Embólia kisasszony, A vese-szörp, A kopt nők, A pad, A shiták, A latin betűk, Nyikoláj a handzsárral, Kétezer, Tengerésziszt hófehér díszegyenruhában, Meghalt a trikóm, Hair, Hová lettem, Alkalmi munka, Galopp

3. A **Hajnóczy-próza hagyaték** feltárásának, gondozásának és feldolgozásának eddig megtett lépései és elkövetkező tervei adják konferenciánk második napjának programját. A 2010-11. évben lezajlott kutatások, publikációk, műhelymunkák bemutatása történik meg ekkor. Az előadások a közönség előtt eddig ismeretlen hagyaték-szövegekhez

---

¹ A *Last train* egy dráma-trilógia harmadik darabja lett volna; e szövegen látjuk Hajnóczy Péter utolsó kezevonásait. Ezért ment a Balatonra, hogy ezt a „halálvonatot” be tudja fejezni. „1981. június 30-án, egy héttel a cím lejegyzése után, a kézirat félbeszakad. A kapcsolos füzet további lapjai üresen maradnak. Hajnóczy Péter ama sivatagos napokon is mintha Ady szavaival távozott volna a téli Magyarországról: 'Úgy érzem, halottak vagyunk.' (...) 1981 nyarán a rekkenő hőség, az influenzás láz s a rengeteg gyógyszer sokszoros szorítását nem bírta az elhasználdott szív: augusztus 7-én Balatonfüreden Hajnóczy Péter meghalt.” Hajnóczy Péter összegyűjtött munkái. *Kisregények és más írások*. Századvég, Bp. 1993. Reményi József Tamás *Utószava*, 354. 339.

² Kísérlet a Hajnóczy-SZKÁZ meghatározására: olyan nagy sűrűségi fokú rövidszövegekről van szó, melyeknél a szerkezet az epikum végletes redukciója irányába a „tudati mezők felfokozott képhasználata által” jut el. Az életmű záró szakaszában keletkezett *short-short story*kra gondolunk, ahol a keret maga veszi át az epikum szerepét, s bennük „a narrátor bizalmas viszonyt létesít az olvasóval” (Thomka Beáta); valójában „a reflexió fölfalja a reflektáltat”, s a bizalmas viszony a Halállal jön elsősorban létre. A szöveg pedig enigmaként mered olvasójára. In: *Utószó*, 349.

³ *Meglepő módon Hajnóczy művei terjedelmükben úgy szűkülnek, hogy a fenti szempontok – a tárgyukat képező világ, valóság mélysége-tágassága, sőt, magának az elbeszélésnek a problematizálhatósága – érvényben és működésben maradnak bennük. Hogyan lehetséges ez? Mi az a „másképp”, ami ezt a látszólagos mágiát lehetővé teszi?*

Hogy kerüljük a teatralitás hatásmechanizmusait, mondjuk ki mindjárt alapos hipotézisünket, miszerint a nyelvi sűrítés új, a magyar prózairodalomban szokatlan módszerei és eljárás módjai teszik ezt lehetővé – ami persze azt a kérdést is magával hozza, hogy vajon akkor prózai művekkel van-e még dolgunk.

kapcsolódnak. A bemutatókat, felolvasásokat és vetítettképes előadásokat Műhelyünk tagjai tartják.

Az életmű át-és felülírása a hagyaték darabjai által. Új összefüggések.

Néhány példa az „ismeretlen Hajnóczyra”:

- A **Hajnóczy-könyvtár** maradványai: kis számú, korántsem szépirodalmias irányú könyv: történelem, háború-történet, jogi irodalom, törvénykezés

- Hajnóczy megjelenése **fordításokban** (francia, német), az (esetleges) külföldi recepció feltárása. Egy tervezett japán fordítás (japán út) körvonalai

- Hajnóczy **idegen nyelvi kísérletei**: Dylan Thomas, Kleist, Orwell. Az *Animal Farm I-II.* fordítása nagyalakú spirálfüzetekben (1975), mely magyarítás csaknem egy évtizeddel előzi meg az *Állatfarm* első szamizdat kiadását. Fordításelméleti vizsgálódások. Három évnvi német-tanulás a gimnáziumban (egy lehetséges Kleist-fordítás megkezdése?)

- A „**Marszíliai ének**” fordításainak gyűjteménye

- Egy **nagyregény terve** (*A szenvedés díszletei*); további nagyobb lélegzetű prózairányok: egy Martinovics-regény szinopszisa. Martinovics-, Kossuth-, Széchenyi-tervek (aradi vértanúk-, Batthyány-, Görgey-jegyzetek, kigyűjtések); egy monologikus-regény tervei, dokumentum-próza összeállításának nyomkövetése

- Eddigi szövegismereteinket felülíró **prózaaváltozatok** (*A fűtő, Mandragóra, A parancs, A szakács* stb.)

- **Ady Endre** költeményeinek kiemelt helye, nagy száma, kivágása, bemásolása a hagyatékban

- Albert **Camus fotója**; cikk **Mishima Yukio** haláláról: a kép- és cikk-kivágások áttekintése; a szerzői érdeklődés eddig ismeretlen irányai

- Nagy számú, (csaknem) **publikációkész pár oldalas kisszöveg** (*Partizánok; A pap; Árulás; Föloldozás; A festő* stb.)

- Összegyűjtött, aláhúzott és megjegyzetelt, előkészített **újságkivágások** (pl. *Hair* további fotói, kaunasi önégetők stb.), kollázs-elemek gyűjteménye

- *Róka*gomba a reteklevél helyén; *Kosárember* a Brontükrök előtt: szövegaváltozatok, **variánsok**, duplumok

- Paál István tervezett **monodrámabemutatója** (egy megtalált levél kommentárjai)

- Az életmű kettős csomósodásai: *Elkülönítő-Fűtő* és *Perzsia- Jézus menyasszonya* (a *Jézus-töredék* és a keresett *Csütörtök*)

- „A név krízise” – az **életrajz**, a származás **pontosításának, újraírásának lehetőségei** a hagyatékban talált személyes dokumentumok, levelek, fényképek alapján

A 2011-es esztendő tervelt konferenciánk előtt folyamatos publikálással kívánjuk tölteni. A megcélzott fórumok: *Tiszatáj, Forrás, Jelenkor, Életünk, Új Horizont., Kortárs, Holmi, Korall, Apertura, Új Dunatáj* – hogy novemberre eljuttassuk csoportunkat a most pályázandó országos konferenciához, ahol bemutatjuk majd azokat a felfedezéseket és távlatokat, melyek a hagyaték megismerése által nyíltak a Hajnóczy-kutatásban.

Szenteljük mindezt a *folytatódó, nem szűnő párbeszédnek* s – kegyelettel – Hajnóczy Péter halála 30. évfordulójának (melyet Műhelyünk emléktúrával, sírgondozással, kiállítások létrehozásával szeretne megünnepelni).